

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет психології
Кафедра психології розвитку

Історичний факультет

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана факультету психології з навчальної роботи

2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ
для здобувачів освітньо-наукового рівня
Магістр

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітньо-наукова програма
вид дисципліни

03 Гуманітарні науки
032 Історія та археологія
другий (магістерський)
Сходознавство
обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2024/2025
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач: **РЯБЧИЧ Ярослав Євгенович**, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології розвитку

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ–2023

Розробник: **РЯБЧИЧ Ярослав Євгенович**, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології розвитку.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри психології розвитку

 Олена ВЛАСОВА

Протокол № 1 від «28» вертня 2023 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету психології

Протокол № 1 від «3» серпня 2023 року

Голова науково-методичної комісії (Іванна АНАНОВА)

Схвалено науково-методичною комісією історичного факультету

Протокол від «22» 12 20 23 року № 3

Голова науково-методичної комісії (Наталія ТЕРЕС)

(підпис)

ВСТУП

1. Мета дисципліни – забезпечити загальну теоретичну підготовку магістрантів у галузі психології вищої школи, яка слугуватиме підґрунтям для їх подальшої викладацької діяльності, сприяти формуванню професіоналізму майбутніх викладачів, поглибити психологічні знання в області педагогічного спілкування, взаємодії викладача та студентів, психологічних особливостей викладача та студента.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *знати*: методологічні засади та головні теоретичні положення психології вищої школи як науки; психологічні особливості студентського віку; закономірності утворення та розвитку студентської групи; психологічні особливості особистості педагога вищої школи та викладацької діяльності у ЗВО.

2. *вміти*: характеризувати окремі психологічні теорії, які стосуються проблем психології вищої школи; аналізувати й оцінювати психологічні явища, які породжуються умовами навчально-виховного процесу у ЗВО; творчо використовувати у майбутній викладацькій діяльності знання щодо психологічних закономірностей навчання та виховання студентів, педагогічної взаємодії викладача та студентів; розпізнавати, запобігати та конструктивно розв'язувати конфліктні ситуації у педагогічній взаємодії; орієнтуватися у закономірностях розвитку студентської групи; долати бар'єри у педагогічному спілкуванні.

3. *володіти*: застосовувати до кожної із груп суб'єктів навчальної діяльності відповідні положення теорій, що направлені на продуктивізацію взаємодії.

3. Анотація навчальної дисципліни: Дисципліна забезпечує загальну теоретичну підготовку магістрантів у галузі психології вищої школи, яка слугуватиме основою для їх подальшої викладацької діяльності. Програма вміщує теоретичні проблеми розвитку, навчання та виховання студентів, питання особистості та науково-педагогічної діяльності викладача, а також передбачає практичне оволодіння магістрантами вміннями та навичками навчально-виховної роботи у ЗВО. Особлива увага приділяється формуванню професійного самовизначенню і набуття студентами професійно-педагогічної ідентичності.

4. Завдання (навчальні цілі): полягає у формуванні у студентів складових інтегральної компетентності: здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології вищої школи, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог; *загальних компетентностей*: здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; цінування та повага різноманітності та мультикультурності.; *фахових компетентностей*: здатність виявляти специфіку в підходах до вирішення проблем в галузі історії та археології країн Сходу представників різних наукових напрямів та шкіл, критично осмислювати новітні досягнення історичної науки; усвідомлення принципів академічної доброчесності та норм професійної етики.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати методологічні засади та головні теоретичні положення психології вищої школи як науки.	<i>лекція семінарське заняття, дослідницьке завдання</i>	<i>тест, опитування, презентація дискурс, КР 1, 2</i>	40
1.2	Знати психологічні особливості студентського віку			
1.3	Знати психологічні особливості особистості педагога вищої школи та викладацької діяльності у ЗВО.			
1.4	Знати закономірності утворення та розвитку			

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	студентської групи.			
1.5	Знати освітні технології, типи організації навчання.			
1.6	Знати предметну область педагогічної діяльності.			
1.7	Психолого-педагогічні основи формування професійної компетенції викладача закладу вищої освіти			
2.1	Володіння методами і прийомами науково-педагогічного дослідження, зберігання, обробки і представлення інформації	<i>семінарське заняття</i>	<i>тест, опитування виконання практичних завдань, презентація дискурс, КР1, 2</i>	25
2.2	Володіння навичками пошуку, відбору, обробки систематизації інформації для проведення різного типу занять, виховних заходів, організації впливу на особистість з урахуванням індивідуальних особливостей	<i>семінарське заняття, практичне завдання</i>		
2.3	Вміння самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати інформацію з різних джерел	<i>семінарське заняття, практичне завдання</i>		
2.4	Уміння побудувати навчальну діяльність у відповідності з логікою процесів викладання і учіння, спираючись на індивідуально-психологічні особливості	<i>практичне завдання, педагогічна ситуація</i>		
2.5	Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях професійної діяльності	<i>семінарське заняття, практичне завдання</i>		
2.6	Уміння адаптуватися до нових ситуацій	<i>практичні завдання, педагогічні ситуації</i>		
3.1	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій в освітньому процесі	<i>підготовка презентацій, аналітичних матеріалів, доповідей</i>	<i>оцінювання виступів, презентацій</i>	25
3.2	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями	<i>лекції, підготовка доповідей, вирішення практичних завдань.</i>	<i>контрольні завдання</i>	
3.3	Здатність бути критичним і самокритичним, будувати міжособистісні стосунки, працювати в команді	<i>обговорення практичних ситуацій, вирішення педагогічних задач.</i>	<i>задача</i>	
3.4	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних міркувань (мотивів)	<i>обговорення рішень педагогічних задач, практичних ситуацій</i>	<i>контрольні завдання</i>	
3.5	Здатність усвідомлювати межі своєї компетентності та дотримуватися норм професійної етики	<i>захист рішень педагогічних задач, практичних завдань, КР (тести)</i>	<i>виконання практичних завдань</i>	
4.1	Прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування	<i>обговорення практичних ситуацій, вирішення педагогічних задач.</i>	<i>оцінка і аналіз результатів навчальної і самостійної діяльності</i>	10
Разом				100

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)																			
Програмні результати навчання (назва)	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	4.1
ПРН. 7. Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань історії країн Сходу до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.	+	+	+			+						+			+		+		+
ПРН. 9. Здійснювати викладацьку діяльність у закладах вищої освіти на основі сучасних освітніх технологій, а також принципів і практик європейських країн.				+	+	+		+		+	+	+		+			+		
ПРН. 11. Здатність розробляти та/або вдосконалювати методичне забезпечення освітнього процесу.		+					+						+			+			+
ПРН. 12. Знати і керуватися у майбутній професійній діяльності сходовознавця-історика вимогами внутрішньої системи забезпечення якості освіти з урахуванням				+					+			+			+			+	

Результати навчання дисципліни (код)																				
Програмні результати навчання (назва)	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	4.1	
вимог та очікувань наявних і потенційних стейкхолдерів.																				

7. Схема формування оцінки:

7.1. Форми оцінювання:

Семестрове оцінювання:

Оцінювання за формами контролю:

	<i>Частина I</i>		<i>Частина II</i>	
	<i>Min. – 30 балів</i>	<i>Max. – 50 балів</i>	<i>Min. – 30 балів</i>	<i>Max. – 50 балів</i>
Усна відповідь, опитування, презентація, дискурс: РН 1.1 –1.7; РН 3.1. – 3.5	6	10	6	10
Оцінка і аналіз результатів навчальної і самостійної діяльності РН 4.1	6	10	6	10
Виконання практичних завдань, рішення психолого-педагогічних задач: РН 2.1 – 2.6	6	10	6	10
Контрольні роботи: РН 1.1. – 1.7.	12*1 = 12	20*1 = 20	12*1 = 12	20*1 = 20
а) усною відповіддю студента на семінарському занятті вважається доповідь (повне і концептуальне розкриття окремого запитання семінару), доповнення, анонсована дискусія, аргументована точка зору, відповідь на проблемні запитання.				

Критерії оцінювання:

1. Усна відповідь, опитування, презентація, дискурс: РН 1.1 –1.6; РН 3.1. – 3.4

10 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, надає рішення педагогічної задачі використовуючи обов'язкову та додаткову літературу, матеріали лекцій (рівень знань-трансформацій);

9-8 балів – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу; матеріали лекцій, допускаються несуттєві неточності (рівень знань-умінь);

7-6 балів – студент загалом володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, лекційні матеріали, не має достатньо переконливих аргументів, щоб обґрунтувати рішення, має у відповіді суттєві неточності (рівень знань-репродукцій);

1-5 бали – студент не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань, має суттєві

помилки у відповіді, без використання матеріалів лекцій, основної і додаткової літератури, посилання на неідентифіковані I-net джерела, артикуляція відповіді з гаджета (рівень знань-знайомств).

2. Виконання практичних завдань, рішення психолого-педагогічних задач: РН 2.1 – 2.6, оцінка і аналіз результатів навчальної і самостійної діяльності РН 4.1 – 4.3

10 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність проведеного дослідження;

9-8 балів – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеної роботи; допускаються несуттєві неточності;

7-6 балів – загалом володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань і самостійності, не спирається на необхідну навчальну літературу, демонструє посередню творчу активність у виконанні завдань; робота містить суттєві неточності;

1-5 балів – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань; демонструє несамостійність у виконанні завдань.

3. Контрольна робота

Контрольна робота складається із 20 тестових запитань, які мають 3 варіанти відповідей. За кожну правильну відповідь студенту нараховується 1 бал.

Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж *критично-розрахунковий мінімум – 40 балів* для одержання допуску до заліку обов'язково виконати завдання підвищеної складності, яке оцінюється у 40 балів.

7.2. Організація оцінювання:

Оцінювання студентів здійснюється під час усіх видів навчальних занять і за результатами самостійної роботи. Під час занять оцінюються: усна відповідь, презентація, виконання практичних завдань, рішення педагогічних задач. Контрольні роботи виконуються і оцінюються після завершення розділу і включають в себе запитання з усього пройденого матеріалу. Максимальна кількість балів за роботу протягом семестру дорівнює 100. Підсумковий бал виставляється за результатами роботи студента впродовж семестру.

Здобувач може бути недопущеним до підсумкового оцінювання, якщо під час семестру він: 1) не досяг мінімального порогового рівня оцінки тих результатів навчання, які не можуть бути оцінені під час підсумкового контролю; 2) якщо під час семестру він набрав кількість балів, недостатню для отримання позитивної оцінки навіть у випадку досягнення ним на підсумковому контролі максимально можливого результату. Рішення про недопущення за поданням викладача приймається деканом та оприлюднюється до початку відповідного контролю.

У разі виникнення спірних питань щодо не допуску здобувача до семестрової атестації, вони вирішуються викладачем спільно із завідувачем кафедри.

Викладач на останньому занятті у семестрі повідомляє здобувачів про їх успішність (оголошує кількість балів, що здобувачі отримали за семестр).

Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання для успішних студентів.

При простому розрахунку отримуємо:

	Змістовий модуль1	Змістовий модуль2	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	30	30	60
Максимум	50	50	100

7.3. Шкала відповідності оцінок:

60 – 100	Зараховано / Passed
1 – 59	Не зараховано /Fail

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і семінарських занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	Семінари	с/р
	ЗМ 1. ВСТУП ДО ПСИХОЛОГІЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ. ПСИХОЛОГІЯ СТУДЕНТА			
1	Тема 1. Психологія вищої школи як галузь психологічної науки: історія, предмет, завдання, методи.	1	1	5
2	Тема 2. Тенденції розвитку вищої освіти в Україні та світі. Сучасні освітні парадигми.	1	1	5
3	Тема 3. Психологічна характеристика студентського віку. Типологія студентів.	1	1	5
4	Тема 4. Освітньо-професійна соціалізація студентів. Професійне становлення особистості студента.	1	1	5
5	Тема 5. Психологічний аналіз навчальної діяльності студента. Самоосвітня діяльність.	2	1	6
6	Тема 6. Академічна група студентів як об'єкт освітньо-професійної соціалізації.	2	1	6
	ЗМ 2. ПСИХОЛОГІЯ ВИКЛАДАЧА ТА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ			
7	Тема 7. Педагогічна діяльність. Психологічні основи педагогічного спілкування.	1	1	6
8	Тема 8. Особистість педагога як предмет психологічного аналізу. Педагогічна майстерність викладача.	1	1	6
9	Тема 9. Компетентнісний підхід у навчанні і вихованні як основних видах діяльності викладача.	2	1	6
10	Тема 10. Психологічні моделі навчання. Використання сучасних методів навчання у ЗВО.	2	1	6
11	Тема 11. Психологія педагогічної взаємодії викладача і студентів. Аналіз та профілактика конфліктів.	2	2	6
	Загалом	16	12	62

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:

Лекцій – 16 год.

Семінари – 12 год.

Самостійна робота – 62 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. *Власова О.І.* Педагогічна психологія: Навчальний посібник. Київ: Либідь, 2005. 400 с.
2. *Ортинській В.Л.* Педагогіка вищої школи. Навчальний посібник. Київ: ЦНЛ, 2019. 472 с.
3. *Подоляк Л.Г., Юрченко В.І.* Психологія вищої школи: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів. Київ: ТОВ «Філ-студія», 2006. 320 с.
4. *Подоляк Л.Г., Юрченко В.І.* Психологія вищої школи: Практикум: Навчальний посібник. Київ: Каравела, 2008. 336 с.
5. *Рябчич Я., Невідома Я.* Психологія вищої школи: Методологічні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни. Навчально-методична розробка. Київ: ЦП «КОМПРИНТ», 2020. 35 с.
6. *Стражнікова І.* Педагогіка вищої школи: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2018. 120 с.
7. *Траверсе Т.М.* Психологія викладацької роботи: Підручник. Київ: Наук. світ, 2009. 269 с.
8. *Trofimov A., Bondar I., Trofimova D., Miliutina K., Riabchych I.* Organizational commitment factors: Role of employee work engagement. *Espacios*, 2017. 38(24), 18.
9. Педагогіка та психологія вищої школи: Навчальний посібник / *Л.Г. Кайдалова, І.С. Сабатовська-Фролкіна, Н.В. Альохіна, Н.В. Шварп.* Харків: НФаУ, 2019. 248 с.

Додаткові:

1. *Винославська В.* Психологічні особливості студентської групи. Практична психологія та соціальна робота. № 7. 2005. 70 с.
2. Вища освіта: європейський вимір та українські перспективи. Київ: Парламентське вид-во, 2009. 632 с.
3. *Вітвицька С.С.* Основи педагогіки вищої школи: методичний посібник для студентів магістратури. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 316 с.
4. Економіка вищої освіти України: тенденції та механізм розвитку / За заг. ред. *В.П. Андрущенка.* Київ: Пед. преса, 2006. 208 с.
5. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. *В.Г. Кремень.* Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
6. *Костюшко Ю.О.* Педагогічні умови підготовки майбутнього вчителя до міжособистісної взаємодії в ситуації конфлікту: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка. Житомир, 2005 20 с.
7. *Левківська Г.П.* Адаптація першокурсника в умовах ВЗО. Київ: Либідь, 2001. 128 с.
8. *Ніколаєнко С.* Реформування системи освіти України в контексті світових інтеграційних процесів // Пам'ять століть. 2005. № 3-4.
9. *Подоляк Л.Г., Юрченко В.І.* Психологія вищої школи. Київ: ТОВ «Філ-студія», 2011. 360 с.
10. *Розказова О.* Особливості соціалізації студентської молоді на сучасному етапі розвитку суспільства // Соціальна педагогіка: Теорія та практика. Луганськ: Луганський нац. пед. ун-т ім. Т. Шевченка. 2005. № 2.
11. *Слепкань З.І.* Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. Київ: Вища школа, 2005. 240 с.
12. *Турищева Л. В.* Професійний розвиток педагога: психологічний аспект. Харків: Вид. група «Основа», 2006. 144 с.
13. *Хомич Л.* Духовний розвиток особистості студента // Зб. наук. праць ПДПУ імені В.Г. Короленка. Серія «Педагогічні науки». Вип. 2 (35). Полтава, 2004.

10. Додаткові ресурси:

Питання модульної контрольної роботи, зміст лекційних занять, завдання для підготовки до семінарських занять, практичні та тестові завдання, завдання для самостійного опрацювання навчального матеріалу та самоперевірки можна отримати через електронну пошту викладача: yar.ryabchich@gmail.com